

משילין פרק חמישי ביצה

לח.

עין משפט נר מצוה

לח א מיי פיה מהל
 יועת ה' כ:
 לו ב מיי שם ה' טו
 טו טוע ע' אית כ' שז
 פטי ו:
 ג א מיי שם טו טוע שם
 טעף ו:
 לח ד ה ו ז מיי שם הל
 ז טו טוע שם פטי
 יא:

רבינו הגנאל

ומקטין עלה מ"ש לכאן
 ולכאן דלא, דאין ברירה,
 למזרח ומערב נמי אין
 ברירה, ופריך ר' יוחנן
 לעולם אין ברירה, ולמה
 אם בא חכם למזרח
 עירובו למזרח, משום
 שכבר בא חכם, וחזרו
 לעולם לא תיפוך, ור'
 אושעיא הוא דאית ליה
 ברירה, וכי אית ליה
 ברירה ברבנות אבל
 בדאורייתא לית ליה, דרש
 מר זוטרא הלכה כר'
 אושעיא, אמר שמואל
 שור של פטש שחטו
 ביום שני הרי הוא כרגלי
 כל אדם, משום דאית
 ליה קלא וכל איניש
 דתורה לעלוייה מאתמול,
 אבל שור של רעיל)
 כרגלי אנשי אותה העיר,
 השואל כלי מחבירו מערב
 יומי, א"ע"פ שלא נתנו
 לו אלא ביום טוב הרי
 הוא כרגלי, אבל השואל
 ביום שני הרי הוא כרגלי
 המשאל, וא"ע"פ דרגלי
 דשאל מניה תדיר ולא
 אמרין כמאן דמשאל
 ליה מעוטי דמי, (וכולן)
 ברשותא דמשאל קנו
 שביחה הרי הן כרגלי
 משומר ומשאל ואין רשות
 לשאל (להלן) (להלן)
 הכלין למשאל במקום
 משומר המשאל לילך,
 האשה שאלה מחברתה
 תכלין גומים לעיסתה
 הרי הן כרגלי שתייהן,
 מ"י והודה פוסק במים
 משני שאין בהן ממש,
 אשכחיה ר' אבא לרבנן
 דיבתי וקא הוו במתניתין
 וקאמרו וליבטלו מיס
 ומלח לגבי העיסה כי היא
 הרוב, אמר להו ר' אבא

ג' רבנו שור של רעיל
 (א) ג' רבנו שור של רעיל
 הוא כרגלי אותה עיר (וכי
 ה"י מ"י המזרח ז"ל לאן
 והוא משום המקור מכלים
 א' ה' ועשרים בק"ר רע.
 (ג) אולי ז"ל וכלי ברשותא
 דשאל קני שביחה קמ"ל דהרי
 הן כרגלי המשאל וכו'.

והיונן בה מ"ש בו' מורה ומערב נמי אין ברירה. פ"ה דס"ד
 דהחכם בא נשבת על ידי אילן או גדר ואמר שביחתי
 תחמיו מצעוד יום ועל ידי כך בא נשבת מחוץ לתחום וקשה
 דהאיך יכול לנצח נשבת משני לדי העיר למזרח ולמערב כיון שיש
 יותר מד' אלפים צינתיים* לכן נ"ל

דהיונן בה מ"ש לכאן ולכאן דלא דאין ברירה
 מורה ומערב נמי אין ברירה וא"ר יוחנן וכבר
 בא חכם אלמא לית ליה לר' יוחנן ברירה
 אלא לעולם לא תיפוך* וכי לית ליה לרבי
 אושעיא ברירה בדאורייתא אבל כדרבנן
 אית ליה דרש מר זוטרא הלכה כרבי
 אושעיא* אמר שמואל בשור של פטש הרי
 הוא כרגלי כל אדם בשור של רועה הרי
 הוא כרגלי אותה העיר: יהשואל כלי
 מחבירו מערב יו"ט: פשיטא הלא צריכא
 שלא מסרו לו אלא ביו"ט מהו דתימא
 לא ברשותיה אוקמיה קמ"ל מסייע ליה
 לר' יוחנן דא"ר יוחנן השואל כלי מחבירו
 מערב יום טוב אף על פי שלא נתנו
 לו אלא ביו"ט הרי הוא כרגלי השואל:
 וביו"ט כרגלי המשאל: פשיטא ולא צריכא
 דרגיל ושאל מניה מהו דתימא ברשותיה
 קא מוקים ליה קמ"ל מימר אמר דלמא
 משבח איניש אחרינא ואזיל ושאל מניה: וכן
 האשה ששאלה מחברתה: כי סליק רבי אבא
 אמר יהא רעוא דאימא מלחא דתתקבל כי
 סליק אשכחיה לר' יוחנן ורבי חנינא בר פפי
 ור' זורא ואמרו לה ר' אבהו ור' שמעון בן פזי
 ור' יצחק נפחא ויתבי וקאמרי אבאי ולבטיל
 מיס ומלח לגבי עיסה אמר להו ר' אבא
 הרי

למזרחו של חכם וקל להנין: ואמרו רבי יוחנן ורבי אבהו
 אבא אית ריה לר' יוחנן ברירה. ואת' ליטת ליה דרש חלוק בין
 תולה דעת עצמו לתולה דעת אחרים לכאן ולכאן לא משום דתולה
 דעת עצמו אכל למזרח ולמערב דתולה דעת החכם אית ליה
 ברירה וי"ל דר' יוחנן סבר דאין חלוק בין תולה דעת עצמו לתולה
 דעת אחרים והא דקאמרו מ"ש היינו ר' יוחנן דקאמרו הכי כ"י לנצח
 לתוך שכבר בא חכם וכי האי גונא אשכחנא* (בבבא בתרא) דקאמרו
 וכמה אמר ר' יצחק וכו' והיינו מילתיה דר' יצחק וא"ר מאי פריך
 מדתני ליה ר' יוחנן הא ע"כ ז"ל דבעי ר' יוחנן אית ליה ברירה
 לר' יהודה דסבר ליה דאין חלוק בין תולה דעת עצמו לתולה דעת
 אחרים דהכי אמרינן בפרק בכל מערבין (עירובין דף לו: ושם) דקאמרו
 התם מתנה אדם על שני דברים כו' ר' יהודה אומר אם היה אחד
 מהם דבו ילך אחד רבו ואם היו שניהם דבזמניו למקום שירצה ילך
 דאית ליה ברירה וקאמרו עלה בגמרא ליתא למתני' מדתני' א"ו ופריך
 אדרבה ליתא לדא"ו מקמיה מתני' דמתנה אדם על ערובו ומשני התם
 משום דתניא הלוקח יין מצין הכותים פ"י מסייע ליה לדתנא א"ו סמי
 חדא מקמי תרתי כו' והקשה ר"י התם אדרבה ליתא לדא"ו והוא
 דהלוקח דלית להו ברירה משום דתנן בפרק מי שאלחו (גיטין דף
 עג.) מה היא צאותן הימים הרי היא כאשת איש לכל דבריה
 ולכי מיית היא גיטא [והייקין מניה דאית ליה לר"י ברירה] ותנן נמי
 בעה"ב שאמר מה שלקטו עניים היום יהא הפקר אלמא כולהו הני
 מתני' אית להו ברירה לר"י וא"כ סמי תרתי מקמי תלת ומשני
 לעולם איתא לדא"ו דכלהו מתניתין איירי בתולה דעת אחרים
 ומשום הכא אית להו ברירה אכל א"ו מיירי בתולה דעת עצמו

ואם כן לר' יוחנן דלית ליה הך חילוק על כרחק אית ליה דליתא לדא"ו
 משום דבעי לתוך לעולם לא תיפוך הקשה קושיא קלה אע"ג דשמא לר'
 לדא"ו דר' יהודה לא אמתה מ"מ חד תנא מעלמא אמרל וכן מיישך ר'
 יוחנן דבריהם שכבר בא חכם כו' ואם כן פריך שפיר:
ולבטיל מיס ומלח לגבי עיסה. פירש"י הואיל ועיסה נפשיא ותימה
 הא הוה דבר שיש לו ממירין שאפ"י באלף לא בטיל וי"ל דה"מ מין
 צמחי אכל מין בשאינו מין כי הכא בטל שפיר והכי מפרש דהדיא
 צירולמי ועוד דלא דמי לשאר איסורים דהדבר תלוי בטעם
 אכל הכא
 איסור תחומין תלוי בשם צעלים על החפץ ובכאן שם צעל
 העיסה עליוה ואלא שם צעלת המים והמלח ולכן יש לו
 להתבטל אע"ג דיהיב טעמא ולא בטל בשאר איסורים
 ורבי אבא מהדר להו דאין שם צעלת המים והמלח בטל
 מהו שאין שם צעל הקב בטל בעשרה קצין דנפשי:
 הרי

(א) [לקמן מ.], (ב) ג' גינתא
 כש"ל אשכחיה לר' אבהו
 (ג) ד"ה מורה ומערב,
 (ד) [בבבא כ.א.],

מוסף רש"י

מאי שני לכאן ולכאן.
 דמלה עצמו לומר דאיהו
 שארית אלק, דלא ע"י ר'
 יהודה, דאין ברירה. דבי
 בריר למחר אמרינן שמה
 אמתו י קנה עירוב לאו
 דעמיה אלק הוא אלא
 אלקין (שחיבין ל"ג) מורה
 ומערב נמי. כגלגל א"ו
 אלא אמת, וקא סלקא
 דעתך השתא דאין
 השמשות עדיין לא בא חכם
 למזרח, שעדיין היה רחוק
 מן העירוב (ז"ל העיר)
 ששה אלפים פחות שמי
 אמות ומשמיטה הן
 אלפים ונכנס לתוך ארבעת
 אלפים על עיר א"ו שהיח
 עירובו ומלה דבעת החכם
 ואמר א"ו יבא עירוב לאו
 עירובי למזרח ואם לא יבא
 לא לכאן ולא לכאן הריני
 כבן עירי ולא יהא עירוב,
 ולמחר שמע שמה שמה
 מן יאמר דבשעת קצת
 עירוב היה דעת החכם
 לכנס לתוך ד' אלפים של
 עיר, דלמלא לא היה דעתו
 א"ו ולא קנה עירובו על זה,
 ור' יהודה קאמר דמי
 דאמרין הוצרך הדבר
 דסופי ארבע שעות
 השמשות היה דעתו כעין
 (שם) א"ו: דקס"ד דאין
 השמשות עדיין חכם לא בא
 והוא חלכסון ויטל לא
 משתמשן למזרח ולמערב
 ונא לו למחר מהן (יומא
 י"ג) וכבר בא חכם.
 מתניתין כתיב עסקין
 שכבר בא חכם לקח קנין
 העירוב אכל לו היה ידע
 להנין בא, ואין אלא כן
 גדירה, שקל מתנה לנצח
 שמהם בא עירוב
 קונה, ואין הדבר תלוי, אלא
 גומי מילתא כשיעורו למחר
 שמתנה בא ומלא שמה
 עירוב המזרח (וחולין ד.ו.)

מוסף תוספות

א. [וא"י] אין כאן אלא
 ספק ידיעה שאין אנו
 יודעין לאיזה רוח עומד
 אבל הדבר מבורר הוא
 בעצמו לאיזה רוח יבא,
 ולכי אתי למזרח אין כאן
 אלא גלוי מלחא בעלמא.
 רישבא עירובין לו: ד'ה
 מ"ש. ב. היינו מורה או
 מערב והברירה היא אם
 יקנה שביחה לצד החכם
 או יהיה כבני עירו. תוספות
 ה"ל"ש עירובין לו: ד'ה
 מורה. ג. בפרק אלו
 מצאיאת (כ"מ כ. א),
 דבעי וכתה, ור' יצחק הוא
 דבעי לה כרי לומר קב
 בארבע אמות וכו'. מ"ש.